

ถ้อยคำนัยผกผันที่ใช้ในการแสดงความคิดเห็นผ่านเพจเฟซบุ๊ก
“เฮ้ย นี่มันฟุตบาทไทยแลนด์”
Verbal Irony Used in Commenting on the Facebook Page
“Hey! This is a Thailand Footpath”

ฉัตรแก้ว ยูวพรม^{*1}, สิริวรรณ นันทจันทูล²

Chartkaew Yuwaprom¹, Siriwan Nantachantoon²

¹ กองวิชาอักษรศาสตร์ ส่วนการศึกษา โรงเรียนนายร้อยพระจุลจอมเกล้า จังหวัดนครนายก 26000

² คณะมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ กรุงเทพมหานคร 10900

¹ Department of languages, Academic Division, Chu lachomklao Royal Military Academy,
Nakhon Nayok 26000 Thailand

² Faculty of Humanities, Kasetsart University, Bangkok 10900 Thailand

*Corresponding author E-mail: sj.somjeed@gmail.com

(Received: March 10 2023; Revised: May 6 2023; Accepted: May 11 2023)

บทคัดย่อ

บทความวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาลักษณะถ้อยคำนัยผกผันที่ใช้ในการแสดงความคิดเห็นผ่านเพจเฟซบุ๊ก “เฮ้ย นี่มันฟุตบาทไทยแลนด์” ตั้งแต่ 1 ตุลาคม 2565 ถึง 31 ธันวาคม 2565 รวม 3 เดือน พบข้อความแสดงความคิดเห็น จำนวน 8,409 ข้อความ โดยพบการใช้ถ้อยคำนัยผกผัน จำนวน 678 ถ้อยคำ ผลการวิจัยการใช้ถ้อยคำนัยผกผัน จำแนกเป็น 2 ประเภท ดังนี้ 1) ถ้อยคำนัยผกผันที่พิจารณาตามลักษณะการใช้ พบ 6 ลักษณะ เรียงลำดับจากมากไปน้อย ได้แก่ การกล่าวเน้นให้เกินจริง การกล่าวถึงสิ่งที่เป็นไปไม่ได้หรือไม่สมเหตุสมผล การวางถ้อยคำที่มีความหมายขัดแย้งไว้คู่กัน การใช้ถ้อยคำแบบเสียงสะท้อนกลับ การกล่าวถ้อยคำนัยผกผันแบบความหมายเป็นนัยตามชนบ และการใช้ระดับภาษาที่ไม่เหมาะสม 2) ถ้อยคำนัยผกผันที่พิจารณาตามกลุ่มของวัจนกรรม พบ 4 กลุ่ม วัจนกรรม เรียงลำดับจากมากไปน้อย ได้แก่ ถ้อยคำนัยผกผันในกลุ่มวัจนกรรมการบอกกล่าว ถ้อยคำนัยผกผันในกลุ่มวัจนกรรมการชี้แนะ ถ้อยคำนัยผกผันในกลุ่มวัจนกรรมแสดงความรู้สึก และถ้อยคำนัยผกผันในกลุ่มวัจนกรรมการผูกมัด ซึ่งการใช้ถ้อยคำนัยผกผันที่ปรากฏสะท้อนให้เห็นปรากฏการณ์การใช้ภาษาแบบอ้อมซึ่งทำหน้าที่เป็นเครื่องมือในการสื่อสารเพื่อให้ผู้ที่เกี่ยวข้องตระหนักรู้ความสำคัญ ของทางเท้าและทำให้เกิดการปรับปรุงทางเท้าในกรุงเทพมหานครให้ดีขึ้น

คำสำคัญ : ถ้อยคำนัยผกผัน; การแสดงความคิดเห็น; เพจเฟซบุ๊ก; วัจนกรรม

Abstract

This research aimed to explore characteristics of verbal irony used in commenting on the Facebook page, “Hey! this is a Thailand Footpath”, from October 1st to December 31st, 2022. Within these 3 months, there were 8,409 comments and 678 utterances of verbal irony. The research result was classified into two categories. The first category was a group of 6 characteristics of verbal irony regarding the usage arranged by sorting descending order: overly exaggerated expressions, irrational expressions, contradictory adjacent expressions, irony as echoic words, conventionalized ironic implicature, and inappropriate language. The second category was a group of 4 characteristics of verbal irony according to speech acts arranged by sorting descending order: representative, directive, expressive, and commissive. Consequently, the verbal irony could reflect the linguistic phenomena of indirect language usage as a communicative instrument to raise awareness of the importance of sidewalks in Bangkok leading to future development.

Keywords : Verbal Irony; Comments; Facebook Page; Speech Acts

บทนำ

“ทางเท้า” “บาทวิถี” หรือ “ฟุตพาท” (Footpath) หมายถึง ทางข้างถนนที่มักยกสูงขึ้นสำหรับให้คนเดิน (ราชบัณฑิตยสถาน, 2556: 564) ส่วนพระราชบัญญัติจราจรทางบก (2522: 2) ให้คำนิยามทางเท้าว่า หมายถึง พื้นที่ที่ทำไว้สำหรับคนเดินซึ่งอยู่ข้างใดข้างหนึ่งของทาง หรือทั้งสองข้างของทาง หรือส่วนที่อยู่ชิดขอบทางซึ่งใช้สำหรับคนเดิน มีความสำคัญมากเนื่องจากช่วยให้อันตรายจากการเดินเท้ามีความปลอดภัยมากขึ้น และช่วยปรับปรุงลักษณะทางกายภาพของชุมชนเมืองให้มีความสวยงามมากขึ้นซึ่งกล่าวได้ว่าเป็นคุณภาพชีวิตขั้นพื้นฐานของมนุษย์ตามคู่มือแนวทางการวางแผนพัฒนาเมืองในอนาคตให้น่าอยู่อย่างยั่งยืน ประจำปี 2565 (สำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ และศูนย์บริการวิชาการแห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2565) สอดคล้องกับแนวคิดของ วรินทร์ จารุพุทธิกร (2557) ที่กล่าวถึงความสำคัญของทางเท้าว่าการเกิดขึ้นของทางเท้าในปัจจุบันเป็นการแยกการสัญจรด้วยรถยนต์ออกจากการสัญจรด้วยเท้าเพื่อความปลอดภัยและยังเป็นการพัฒนาคุณภาพชีวิตในสังคมเมืองด้วย

กรุงเทพมหานครได้ออกแบบทางเท้าเพื่ออำนวยความสะดวกสำหรับการเดินทางทางเท้าเป็นสำคัญ และออกแบบให้ครอบคลุมความหลากหลายของผู้ใช้งานหลายรูปแบบ เช่น ใช้เพื่อการขนส่งสาธารณะ ใช้เพื่อการพาณิชย์ ใช้เพื่อเป็นเส้นทางลัดในการเดินทาง เป็นต้น แต่ในปัจจุบันพบว่าทางเท้าหลายแห่งต่างเต็มไปด้วยปัญหาทางการสัญจร หรือเกิดการใช้งานที่ผิดวัตถุประสงค์ขึ้น กลายเป็นปัญหาทางการคมนาคม และความปลอดภัยอย่างเรื้อรังในอนาคต (วรินทร์ จารุพุทธิกร, 2557)

ประเด็นปัญหาเกี่ยวกับทางเท้ามีผู้แสดงความคิดเห็นมากมายผ่านเพจเฟซบุ๊ก (Facebook) เฟซบุ๊กเป็นสื่อสังคมออนไลน์ที่ได้รับความนิยมอย่างมากในประเทศไทย โดยเฉพาะเพจเฟซบุ๊ก “เฮ้ย นีมันฟุตบาทไทยแลนด์” เป็นเพจที่มีสมาชิกจำนวนมากถึง 266,490 คน ซึ่งเพจได้นำเสนอปัญหาสภาพแวดล้อมของคนในสังคม โดยเฉพาะประเด็นฟุตบาท (ฟุตพาท) ในกรุงเทพมหานคร และที่อื่น ๆ โดยมีจุดประสงค์เพื่อทำให้ลักษณะภูมิทัศน์ ลักษณะทางกายภาพ และคุณภาพชีวิตของคนเมืองดีขึ้น การนำเสนอข้อความในเพจได้เสนอประเด็นทางเท้า ซึ่งเป็นจุดยืนหลักของเพจ ไม่ว่าจะเป็นการปรับปรุงคุณภาพของทางเท้า ความสะอาด ความเป็นระเบียบบนทางเท้า ต้นไม้บนทางเท้า สิ่งอุปสรรคกีดขวางบนทางเท้า เป็นต้น และทางเพจดังกล่าวได้เปิดโอกาสให้ประชาชนแสดงความคิดเห็นกันอย่างกว้างขวาง

ผู้วิจัยได้เก็บข้อมูลเบื้องต้นพบว่า ผู้แสดงความคิดเห็นในเพจมีกลวิธีการใช้ภาษาสื่อถึงปัญหาทางเท้าด้วยกลวิธี “การใช้ถ้อยคำนัยผกผัน” ทั้งนี้มีจุดประสงค์เพื่อแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับปัญหาทางเท้าโดยมุ่งหวังให้เกิดการแก้ไขปรับปรุงทางเท้าให้ดีขึ้น

ถ้อยคำลักษณะนี้ ญัฐพร พานโพธิ์ทอง (2556: 116-120) ให้ความหมายว่าเป็นถ้อยคำที่หมายความตรงข้ามกับความหมายตามรูปหรือตรงข้ามกับความหมายมูลบทและความหมายเป็นนัย โดยเป็นวัจนกรรมที่ละเมิดเงื่อนไขความจริงใจ และเป็นการกล่าวแบบเสียงสะท้อนกลับ ดังตัวอย่าง การแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับภาพทางเท้าที่มีแต่โครงเหล็กวางลงขยะ แต่ไม่มีถังขยะอยู่ในนั้นว่า “การทำงานทุกอย่างต้อง transparency” ซึ่งถ้อยคำที่ว่า “transparency” หรือโปร่งใส มาจากหลักการทำงานของผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานคร ท่านปัจจุบันที่กล่าวถึงนโยบายด้านความโปร่งใสว่า “ดำเนินการต่าง ๆ อย่างสุจริต โปร่งใส ไม่มีใต้โต๊ะ เงินทอง ใช้งบประมาณอย่างมีประสิทธิภาพ ตรวจสอบได้ เอาประโยชน์ของคนกรุงเทพฯ เป็นที่ตั้ง” ดังนั้นแสดงว่าผู้แสดงความคิดเห็นได้กล่าวถ้อยคำนัยผกผันแบบเสียงสะท้อนกลับต่อบุคคลที่เป็นเจ้าของนโยบาย

เมื่อทบทวนวรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง พบว่า มีงานวิจัยที่ศึกษาการใช้ถ้อยคำนัยผกผัน (Verbal Irony) โดยเฉพาะ เช่น งานวิจัยของ ศิริวิมล กาวีละนันท์ (2564) ศึกษาถ้อยคำนัยผกผันที่ใช้แสดงความคิดเห็นผ่านเฟซบุ๊กกรณีข่าวรักสามเส้าในวงการบันเทิงกับการระรานทางไซเบอร์: การศึกษาตามแนววจนปฏิบัติศาสตร์ งานวิจัยของ อรุณัญญา อนันต์ทรัพย์สุข (2559) ศึกษาถ้อยคำนัยผกผันในการแสดงเดี่ยวไมโครโฟนครั้งที่ 7-10 ของอุดม แต่พาดิษ ส่วนงานวิจัยที่ศึกษากลวิธีทางภาษา โดยมีถ้อยคำนัยผกผันเป็นกลวิธีหนึ่งในกลวิธีทางภาษา ดังงานวิจัยของ อรวี บุณนาค (2562) ศึกษากลวิธีทางภาษาในการประกอบสร้างภาพลักษณ์องค์กรธุรกิจ ในภาวะวิกฤตผ่านเฟซบุ๊กองค์กร ปรากฏการใช้ถ้อยคำนัยผกผันเป็นกลวิธีหนึ่งในการแสดงสภาพหรือพฤติกรรมด้านลบ จากการทบทวนวรรณกรรมจะเห็นได้ว่างานวิจัยเหล่านี้ใช้ถ้อยคำนัยผกผันเพื่อแสดงความคิดเห็นในเรื่องหรือสถานการณ์ที่ตนเองไม่เห็นด้วยแบบอ้อม

ด้วยเหตุนี้ผู้วิจัยจึงสนใจศึกษาถ้อยคำนัยผกผัน (Verbal Irony) ที่ใช้ในการแสดงความคิดเห็นผ่านเพจเฟซบุ๊ก “เฮ้ย นีมันฟุตบาทไทยแลนด์” ว่ามีลักษณะการปรากฏใช้อย่างไร และพบลักษณะโดดเด่นชุดที่สุด รวมถึงการพิจารณาลักษณะถ้อยคำนัยผกผันในมุมมองของวัจนกรรมที่เกิดการละเมิดเงื่อนไขของวัจนกรรมโดยใช้ทฤษฎีทางวจนปฏิบัติศาสตร์มาเป็นกรอบในการวิเคราะห์เพื่อสะท้อนให้เห็นปรากฏการณ์ การใช้ภาษาแบบอ้อมซึ่งทำหน้าที่เป็นเครื่องมือในการสื่อสารเพื่อให้เกิดการปรับปรุงทางเท้าในกรุงเทพมหานครให้ดีขึ้น ซึ่งการใช้ถ้อยคำนัยผกผันเป็นกลวิธีในการสื่อเจตนาของผู้สื่อสารได้อย่างมีประสิทธิภาพ

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

เพื่อศึกษาลักษณะการใช้ถ้อยคำนัยผกผันที่ใช้ในการแสดงความคิดเห็นผ่านเพจเฟซบุ๊ก “เฮ้ย นีมันฟุตบาทไทยแลนด์”

แนวคิดและทฤษฎีในการวิจัย

ในชีวิตประจำวันเราใช้ภาษาเป็นเครื่องมือสื่อสารข้อมูล ความคิด และความรู้สึกต่าง ๆ ในทางภาษาศาสตร์ เรียกสิ่งที่ดีความ ได้จากภาษา หรือการสื่อสารว่า ‘ความหมาย’ ซึ่งหากพิจารณา การสนทนานั้น ๆ จะพบถ้อยคำที่สื่อความหมายไม่ตรงตามรูปภาษา หรือที่เรียกว่า ‘Verbal Irony’ อยู่บ่อยครั้ง โดยนักภาษาศาสตร์ หลายท่านได้ให้คำนิยามของ Verbal Irony ว่าเป็นการกล่าว ความหมายเป็นนัยสนทนาหรือถ้อยคำที่ไม่ได้หมายความว่าตาม รูปแบบหนึ่งเช่นเดียวกับอุปลักษณ์ (ณัฐพร พานโพธิ์ทอง, 2556: 113) ด้านเฮเวอร์เคท (Haverkate, 1990) ได้เพิ่มเติมแนวคิดเรื่อง ถ้อยคำนัยผกผันว่า ไม่ใช่การกล่าวถ้อยคำที่มีความหมายตรงข้ามกับ รูปภาษาเท่านั้น แต่ยังรวมถึง “ความจริงใจ” ในการกล่าวถ้อยคำ นั้นด้วย ในขณะที่ วิลสันและสเปอร์เบอร์ (Wilson and Sperber, 1992 อ้างถึงใน ณัฐพร พานโพธิ์ทอง, 2556: 117) ได้กล่าวว่า การนิยามถ้อยคำนัยผกผันว่าเป็นกลวิธีทางภาษาที่สื่อความหมาย ตรงข้ามกับรูปภาษานั้นยังไม่ครอบคลุมทั้งหมด แต่ยังรวมถึงการเอ่ย ถึงถ้อยคำที่มีผู้พูดกล่าวไว้ก่อนหน้าหรือความคิดที่ผู้พูดเชื่อว่ามีอยู่ และแสดงความรู้สึกด้านลบต่อถ้อยคำนั้น ๆ แนวคิดนี้เรียกว่า “ถ้อยคำนัยผกผันแบบเสียงสะท้อนกลับ” อย่างไรก็ตาม ณัฐพร พานโพธิ์ทอง (2556: 117) ได้สรุปนิยามของถ้อยคำนัยผกผัน (Verbal Irony) ครอบคลุมทุกกรณี คือ เป็นถ้อยคำที่ความหมาย ตรงข้ามกับความหมายตามรูป หรือตรงข้ามกับความหมายมูลบท และความหมายเป็นนัย การกล่าวถ้อยคำนัยผกผันแบบการละเมิด เงื่อนไขความจริงใจของวัจนกรรม และการกล่าวถ้อยคำนัยผกผัน แบบเสียงสะท้อนกลับโดยแฝงทัศนคติด้านลบของผู้กล่าว

ลักษณะของถ้อยคำนัยผกผันในภาษาต่าง ๆ พบว่า มีลักษณะที่เหมือนกัน คือ ความหมายตามรูปเป็นความหมายด้านบวก ส่วนความหมายที่ต้องการสื่อเป็นความหมายด้านลบ ดังที่ ณัฐพร พานโพธิ์ทอง (2556: 117) กล่าวถึงลักษณะของถ้อยคำนัยผกผัน ในงานวิจัยเรื่อง A pragmatic study of verbal irony in Thai พบว่าผู้พูดภาษาไทยมีกลวิธีการสื่อถ้อยคำนัยผกผันหลายลักษณะ ได้แก่ การถ้อยคำที่มีความขัดแย้งไว้คู่กัน การกล่าวในสิ่งที่เป็นไปได้ หรือไม่สมเหตุผล ผลการกล่าวเน้นให้เกินจริง และการใช้ระดับภาษา ที่ไม่เหมาะสมกับสถานภาพของผู้ฟัง สอดคล้องกับ อัตตาได้ (Attardo, 2001: 112-118) ที่กล่าวว่า ลักษณะของถ้อยคำนัยผกผัน ที่เห็นได้เด่นชัด คือ ความไม่เข้ากันระหว่างถ้อยคำกับบริบท ซึ่งอาจ เป็นไปได้ทั้งบริบทในขณะที่ถ้อยคำนั้นถูกกล่าวออกไป และบริบท ที่เป็นความรู้ความเชื่อเดิมของคู่สนทนา รวมถึง วิลสันและสเปอร์เบอร์ (Wilson and Sperber, 1992 อ้างถึงใน ณัฐพร พานโพธิ์ทอง, 2556: 117) ได้เสนอลักษณะของถ้อยคำนัยผกผันอีกประการหนึ่ง คือ “ถ้อยคำนัยผกผันแบบเสียงสะท้อนกลับ” (Echoic irony) ซึ่ง สื่อทัศนคติด้านลบของผู้พูด โดยการนำถ้อยคำที่ผู้อื่นกล่าวไว้ก่อน

หรือความคิดที่ผู้พูดเชื่อว่ามีอยู่มากกล่าวซ้ำ ผู้พูดได้เลียนแบบหรือ สะท้อนกลับความคิดของบุคคลอื่นในเชิงล้อเลียนหรือเย้ยหยัน

แนวคิดดังกล่าวจะเห็นว่าถ้อยคำนัยผกผันเป็นส่วนหนึ่งของวัจนกรรม (Speech Acts) เนื่องจากวัจนกรรมเป็นถ้อยคำที่ก่อให้เกิดการกระทำ ประกอบด้วยการสื่อความตามรูปภาษาหรือกล่าว ถ้อยคำตามรูปภาษา ประการต่อมาคือ วัจนกรรมหรือเจตนาของ ถ้อยคำที่สื่อออกไป และประการสุดท้าย คือ วัจนผลหรือผลของ เจตนาของถ้อยคำ โดยเซิร์ล (Searle, 1969) กล่าวว่า เราไม่เพียง แต่ใช้ภาษาเพื่อสื่อว่าอะไรเป็นจริงหรือเท็จเท่านั้น แต่ยังใช้ภาษา เพื่อสื่อเจตนาต่าง ๆ อีกด้วย เรียกว่า “วัจนกรรม” (Speech Act) ซึ่งประกอบด้วย 5 กลุ่มวัจนกรรม ได้แก่ กลุ่มวัจนกรรมบอกกล่าว (Representatives) กลุ่มวัจนกรรมชี้แนะ (Directives) กลุ่ม วัจนกรรมผูกมัด (Commissives) กลุ่มวัจนกรรมแสดงความรู้สึก (Expressives) และกลุ่มวัจนกรรมประกาศ (Declarations) ทั้งนี้ การใช้ถ้อยคำนัยผกผันนั้น วัจนกรรมที่กล่าวออกไปต้องละเมิด “เงื่อนไขความจริงใจ” (Sincerity Condition) ของแต่ละกลุ่ม วัจนกรรม เช่น วัจนกรรมแสดงความรู้สึกขอบคุณที่แสดงรูปประโยค ขอบขอบคุณแต่เมื่อพิจารณาข้อความแวดล้อมทำให้ทราบว่าผู้แสดง ความคิดเห็นไม่ได้รู้สึกเช่นนั้นจริง ๆ หรือวัจนกรรมการถามที่แสดง รูปประโยคคำถามแต่เมื่อพิจารณาข้อความแวดล้อมทำให้ทราบว่า ผู้แสดงความคิดเห็นไม่ได้ต้องการคำตอบที่แท้จริง กล่าวได้ว่า การใช้ ถ้อยคำนัยผกผันในกลุ่มวัจนกรรม ไม่ได้เป็นความคิด ความรู้สึกและ ความต้องการที่แท้จริงของผู้พูดในการกล่าวถ้อยคำนั้น ซึ่งต้อง พิจารณาร่วมกับข้อความแวดล้อม ทำให้เห็นว่าผู้พูดตั้งใจละเมิดเพื่อ วัตถุประสงค์บางประการ เช่น ประชดประชัน หยอกล้อ การแสดง การต่อต้าน และการแสดง การรวมตัว นับว่าเป็นหน้าที่ของการใช้ ถ้อยคำนัยผกผันเพื่อสื่อเจตนาในการสื่อสาร

จากการทบทวนเอกสารและกรอบแนวคิดการวิจัย ผู้วิจัย ใช้เป็นแนวทางในการวิเคราะห์ถ้อยคำนัยผกผันในเพลงเพชบุ๊กว่า “เฮ้ย นีมันฟุตบอลไทยแลนด์” ว่ามีลักษณะใดบ้าง โดยพิจารณาตาม ลักษณะที่ปรากฏและพิจารณาถ้อยคำนัยผกผันในฐานะเป็นส่วนหนึ่งของวัจนกรรม ซึ่งถ้อยคำดังกล่าวสะท้อนให้เห็นปรากฏการณ์ การใช้ภาษาแบบอ้อม ซึ่งทำหน้าที่เป็นเครื่องมือในการสื่อสาร เพื่อให้ทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้องได้ฉุกละหุก ตระหนักถึงความสำคัญ ของทางเท้า และนำไปสู่การปรับปรุงทางเท้าในกรุงเทพมหานครให้ดีขึ้น

วิธีดำเนินการวิจัย

งานวิจัยนี้เป็นงานวิจัยเชิงคุณภาพ ผู้วิจัยเก็บข้อมูลจาก ข้อความแสดงความคิดเห็นในเพจเพชบุ๊กว่า “เฮ้ย นีมันฟุตบอล ไทยแลนด์” เกี่ยวกับสภาพปัญหาทางเท้าในกรุงเทพมหานครและ เลือกข้อความแสดงความคิดเห็นที่ได้รับการปฏิสัมพันธ์โดยเป็น ข้อความที่ได้รับการกดถูกใจตั้งแต่ 1 คนขึ้นไป ทั้งนี้ไม่เก็บข้อมูลจาก

ข้อความของแอดมินเพจ แต่นำมาใช้พิจารณาเปรียบเทียบการแสดงความคิดเห็น โดยเก็บข้อมูลตั้งแต่ 1 ตุลาคม 2565 ถึง 31 ธันวาคม 2565 รวม 3 เดือน พบข้อความแสดงความคิดเห็น จำนวน 8,409 ข้อความ และพบถ้อยคำนัยผกผัน รวมทั้งสิ้น 678 ถ้อยคำ โดยมีวิธีดำเนินการวิจัยดังนี้

1. ทบทวนแนวคิด ทฤษฎีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับถ้อยคำนัยผกผัน

2. เก็บรวบรวมข้อมูลจากข้อความแสดงความคิดเห็นที่นำเสนอข้อมูลเกี่ยวกับปัญหาทางเท้าเฉพาะพื้นที่กรุงเทพมหานครตามขอบเขตที่กำหนด

3. คัดเลือกเฉพาะข้อมูลที่เป็นกรกล่าวถ้อยคำนัยผกผันตามคำอธิบายของณัฐพร พานโพธิ์ทอง (2556: 117) ได้แก่ ถ้อยคำที่ความหมายตรงข้ามกับความหมายตามรูป หรือตรงข้ามกับความหมายมูลบทและความหมายเป็นนัย ถ้อยคำที่กล่าวละเมิดเงื่อนไขความจริงใจของวจนกรรม และถ้อยคำที่กล่าวแบบเสียงสะท้อนกลับโดยแฝงทัศนคติด้านลบของผู้กล่าว นอกจากนี้ยังมีการกล่าวถ้อยคำนัยผกผันแบบความหมายเป็นนัยตามชนบโดยสังเกตจากคำวิเศษณ์ที่ใช้ในการกล่าวถ้อยคำนัยผกผัน เช่น วิเศษ ประเสริฐ ปากดี สวยเต็มประดา เป็นต้น

4. วิเคราะห์การใช้ถ้อยคำนัยผกผันตามลักษณะที่ปรากฏตามกรอบแนวคิดของณัฐพร พานโพธิ์ทอง (2556: 117) และ อรรถกัญญา อนันต์ทรัพย์สุข (2559) มาเป็นแนวทาง เช่น การวางถ้อยคำที่มีความขัดแย้งไว้คู่กัน การกล่าวในสิ่งที่ไปไม่ได้หรือไม่สมเหตุผล การกล่าวเน้นให้เกินจริง การใช้ระดับภาษาที่ไม่เหมาะสมกับสถานภาพของผู้ฟัง

5. วิเคราะห์ลักษณะการใช้ถ้อยคำนัยผกผันตามกลุ่มวจนกรรม 5 กลุ่มของ เซิร์ล (Searle, 1969) ได้แก่ กลุ่มวจนกรรมการบอกกล่าว กลุ่มวจนกรรมการชี้แนะ กลุ่มวจนกรรมแสดงความรู้สึก กลุ่มวจนกรรมการผูกมัด และกลุ่มวจนกรรมการประกาศ เนื่องจากถ้อยคำนัยผกผันเป็นส่วนหนึ่งของวจนกรรมต่าง ๆ ที่ละเมิดเงื่อนไขความจริงใจของกลุ่มวจนกรรม

6. นับความถี่และคิดค่าร้อยละของการปรากฏใช้ถ้อยคำนัยผกผันตามลักษณะที่ปรากฏ และลักษณะถ้อยคำนัยผกผันในมุมมองของวจนกรรม

7. เรียบเรียงและนำเสนอผลการวิจัยด้วยการพรรณนาวิเคราะห์และตารางแสดงข้อมูลเชิงปริมาณประกอบ จากนั้นอภิปรายผลและให้ข้อเสนอแนะ

ผลการวิจัย

ผลการวิจัยถ้อยคำนัยผกผันที่ใช้ในการแสดงความคิดเห็นผ่านเฟซบุ๊ก “เฮ้ย นีมันฟุตบอลไทยแลนด์” ผู้วิจัยพบการใช้ถ้อยคำนัยผกผันจำนวน 678 ถ้อยคำ โดยแบ่งการพิจารณาเป็น

2 ประเภท ได้แก่ ถ้อยคำนัยผกผันที่พิจารณาตามลักษณะการใช้ และถ้อยคำนัยผกผันที่พิจารณาตามกลุ่มของวจนกรรม รายละเอียดดังนี้

1. ถ้อยคำนัยผกผันที่พิจารณาตามลักษณะการใช้

หมายถึง การพิจารณาลักษณะของการใช้ถ้อยคำนัยผกผันที่ปรากฏในการแสดงความคิดเห็นในเฟซบุ๊ก จากการวิเคราะห์พบทั้งหมด 6 ลักษณะ โดยเรียงลำดับจากมากไปหาน้อยดังนี้

1.1 การกล่าวเน้นให้เกินจริง (overly exaggerated expressions) หมายถึง การกล่าวถ้อยคำนัยผกผันที่มีลักษณะเกินจริงมากกว่าปกติ เช่น การเปรียบเทียบเกินจริง ปริมาณเกินจริง ระยะเวลาที่เกินจริง พบทั้งหมด 248 ถ้อยคำ คิดเป็นร้อยละ 36.6 ดังตัวอย่างที่แอดมินเพจนำเสนอปัญหาทางเท้าที่มีสายไฟพันระโยงระยางอยู่บนเสาไฟฟ้า จึงมีผู้ใช้เฟซบุ๊กแสดงความคิดเห็นว่า (1) “ประเทศไทยยังห่างไกลคำว่า ประเทศที่พัฒนาแล้ว อยู่อีกนานหลายภพหลายชาติ” และ (2) “คนไทยเขาภาคภูมิใจครับ” (29 พ.ย. 65)

จากตัวอย่าง (1) ถ้อยคำ “หลายภพหลายชาติ” เป็นถ้อยคำที่สื่อความหมายให้เห็นระยะเวลาที่เกินจริงในการที่ประเทศไทยจะเป็นประเทศที่พัฒนาแล้ว ซึ่งปัจจุบันประเทศไทยถูกจัดอยู่ในกลุ่มของประเทศที่กำลังพัฒนาทางเศรษฐกิจ ดังนั้นถ้อยคำนัยผกผัน “หลายภพหลายชาติ” จึงเป็นการสื่อเพื่อประชดประชันการบริหารจัดการของหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับทางเท้าที่ทำให้ประเทศไทยต้องใช้เวลาอย่างมากในการพัฒนาประเทศเพื่อให้ได้รับการจัดลำดับให้เป็นประเทศที่พัฒนาแล้ว ส่วนตัวอย่าง (2) ถ้อยคำ “คนไทย” สื่อความหมายให้เห็นปริมาณที่เกินจริง เป็นการเหมารวมโดยอ้างถึงคนไทยทั้งประเทศที่ภาคภูมิใจกับผลงานการจัดระเบียบทางเท้าของผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานคร ท่านปัจจุบันที่ยังไม่สามารถแก้ไขปัญหาคิด แสดงให้เห็นว่าผู้แสดงความคิดเห็นจงใจประชดประชันโดยการกล่าวเน้นให้เกินจริง

1.2 การกล่าวถึงสิ่งที่เป็นไปไม่ได้หรือไม่สมเหตุผล (irrational expressions) หมายถึง การกล่าวถ้อยคำที่ขัดแย้งกับความเป็นจริง ไม่สมเหตุผลหรือเป็นไปไม่ได้ในความเป็นจริง พบทั้งหมด 179 ถ้อยคำ คิดเป็นร้อยละ 26.4 ดังตัวอย่างที่แอดมินเพจนำเสนอปัญหาที่มีผู้จอดรถบนทางเท้าบริเวณแยกราชประสงค์ ฟังโรงพยาบาลตำรวจหลายคันโดยจอดทั้งวันและทุกวัน จึงมีผู้ใช้เฟซบุ๊กแสดงความคิดเห็นว่า (3) “รื้อทางเท้าออก อำนวยความสะดวกให้คนจอดรถเลยไหม คนเดินเป็นแค่ประชากรตกสำรวจ ในไทยอยู่แล้ว” (1 ต.ค. 65) และตัวอย่างการแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับปัญหาเสาไฟฟ้าหลายต้นที่ตั้งเรียงรายกีดขวางทางเดินบนฟุตบาทว่า (4) “เอาไว้มันไม่ไหมโซ่รั้วมั้งคับ” (19 ธ.ค. 65)

จากตัวอย่าง (3) ถ้อยคำ “รื้อทางเท้าออก อำนวยความสะดวกให้คนจอดรถเลยไหม” เป็นการกล่าวถ้อยคำขัดแย้งกับ

ความเป็นจริงและเป็นไปไม่ได้ เนื่องจากทางเท้าเป็นพื้นที่ที่สร้างขึ้นสำหรับผู้ที่สัญจรด้วยเท้าให้เกิดความปลอดภัยจากรถยนต์บนท้องถนน ซึ่งการรื้อทางเท้าออกเพื่ออำนวยความสะดวกให้รถยนต์จอดจึงเป็นไปไม่ได้ เนื่องจากการก่อสร้างทางเท้ามีหลักเกณฑ์และมาตรฐานการสร้างที่ชัดเจนเพื่อให้เหมาะสมกับพื้นที่ที่เหมาะสมกับปริมาณผู้สัญจรทางเท้า และรองรับสาธารณูปโภคต่าง ๆ ที่มีมากขึ้น ในขณะที่ตัวอย่าง (4) ถ้อยคำ “เอาไว้กันไม่ให้มอไซค์วิ่งมั้งครับ” เป็นการกล่าวถึงสิ่งที่เป็นไปไม่ได้ เนื่องจากเสาไฟฟ้าเป็นอุปกรณ์ที่ทำหน้าที่รองรับการติดตั้งสายไฟและหลอดไฟให้ส่องแสงสว่างอยู่เหนือพื้นดิน จึงไม่ได้เป็นอุปกรณ์ไว้กันรถจักรยานยนต์วิ่งบนทางเท้า จากตัวอย่างที่กล่าวมาข้างต้นแสดงให้เห็นว่าผู้แสดงความคิดเห็นจงใจกล่าวในสิ่งที่ตนเชื่อว่าเป็นจริงเพื่อต้องการสื่อความหมายนัยแฝง และเป็นการประชดประชันหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในการจัดการปัญหาทางเท้า

1.3 การวางถ้อยคำที่มีความหมายขัดแย้งไว้คู่กัน (contradictory adjacent expressions) หมายถึง กล่าวถ้อยคำที่มีความหมายขัดแย้งกับถ้อยคำใกล้เคียง โดยเมื่อผู้แสดงความคิดเห็นกล่าวถ้อยค่านัยแฝงแล้ว ได้กล่าวถ้อยคำที่มีความหมายขัดแย้งกันต่อทันที เพื่อให้ผู้อ่านทราบว่าถ้อยคำที่กล่าวก่อนหน้านั้นสื่อความหมายตรงกันข้าม พบทั้งหมด 119 ถ้อยคำ คิดเป็นร้อยละ 17.6 ดังตัวอย่างที่แอดมินเพจนำเสนอปัญหาการตั้งร้านขายอาหารบริเวณขอบถนนสี่ลมที่กระทบกับการสัญจรทางเท้าและทางรถยนต์ ผู้ใช้เฟซบุ๊กจึงแสดงความคิดเห็นว่า (5) “ดีครับผู้ว่า พุดบาทจะได้มีที่เดิน เกาะกลางถนนปรับเปลี่ยนเป็นที่ขายของแผงลอยเลยครับ” (25 พ.ย. 65) และตัวอย่างการแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับปัญหาการทิ้งขยะบนทางเท้าบริเวณป้ายรถเมล์ในพื้นที่ซอยทองหล่อว่า (6) “อนุรักษไว้ ความเป็นไทยที่ชอบปกป้องชาติจากความเจริญรุ่งเรือง” (13 พ.ย. 65)

จากตัวอย่าง (5) ถ้อยคำ “ดีครับผู้ว่า” เมื่อพิจารณาตามรูปประโยคจะเห็นว่าเป็นการกล่าวถ้อยค่านัยแฝงที่สื่อความหมายด้านบวก หมายถึง เห็นด้วยกับนโยบายของผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานครปัจจุบัน แต่ถ้อยคำที่ตามมาคือ “พุดบาทจะได้มีที่เดิน เกาะกลางถนนปรับเปลี่ยนเป็นที่ขายของแผงลอยเลยครับ” สื่อความหมายด้านลบที่แสดงให้เห็นว่า ปัจจุบันประชาชนไม่สามารถเดินบนพุดบาทได้ตามปกติ อีกทั้งบริเวณเกาะกลางถนนยังมีผู้ค้าแผงลอยไปใช้พื้นที่ในเชิงพาณิชย์ ดังนั้น จึงทำให้ผู้อ่านทราบว่าถ้อยคำ “ดีครับผู้ว่า” เป็นถ้อยคำที่สื่อความหมายตรงกันข้าม ผู้แสดงความคิดเห็นไม่ได้เห็นด้วยหรือชมเชยอย่างแท้จริง การใช้ถ้อยคำดังกล่าวเป็นการประชดประชันปัญหาการขายของบนทางเท้าและขอบถนน เช่นเดียวกับตัวอย่าง (6) ถ้อยคำ “อนุรักษไว้” เมื่อพิจารณาตามรูปประโยคเป็นถ้อยคำที่สื่อความหมายด้านบวก แต่เมื่อพิจารณาถ้อยคำที่ตามมาคือ “ความเป็นไทยที่ชอบปกป้องชาติจากความเจริญรุ่งเรือง” สื่อความหมายด้านลบว่า การทิ้งขยะบนทางเท้าสะท้อนให้เห็นการขาดระเบียบวินัยในการทิ้งขยะ

ของคนไทย ซึ่งการกระทำดังกล่าวทำให้ประเทศไทยไม่เจริญ ดังนั้น จึงทำให้ผู้อ่านทราบว่าถ้อยคำ “อนุรักษไว้” เป็นถ้อยคำที่สื่อความหมายตรงกันข้าม ผู้แสดงความคิดเห็นไม่ได้ต้องการให้อนุรักษ์ความเป็นไทยจริง ๆ แต่เป็นการประชดประชันการกระทำดังกล่าว

1.4 การใช้ถ้อยคำแบบเสียงสะท้อนกลับ (irony as echoic) หมายถึง การนำถ้อยคำที่บุคคลอื่นเคยกล่าวไว้ก่อนหรือความคิดที่ผู้แสดงความคิดเห็นคิดว่าบุคคลอื่นคิดเช่นนั้นมากล่าวซ้ำ ผู้แสดงความคิดเห็นได้เลียนแบบหรือสะท้อนความคิดของบุคคลอื่นในเชิงล้อเลียนหรือเย้ยหยัน (อรกัญญา อนันต์ทรัพย์สุข, 2559) พบทั้งหมด 86 ถ้อยคำ คิดเป็นร้อยละ 12.7 ดังตัวอย่างที่แอดมินเพจนำเสนอปัญหาแผงลอยและขอทานที่กระจุกกันอยู่บนทางเท้าบริเวณสยามสแควร์ จึงมีผู้ใช้เฟซบุ๊กแสดงความคิดเห็นว่า (7) “ทำใจ ทำใจ ทำใจ” และ (8) “เฮ้ย นัมนพุตบาทไทยแลนด์นี่นา” (26 ธ.ค. 65)

จากตัวอย่าง (7) เป็นการนำถ้อยคำ “ทำใจ ทำใจ ทำใจ” มากล่าวซ้ำโดยดัดแปลงจากคำขวัญผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานครปัจจุบันที่กล่าวว่า “ทำงาน ทำงาน ทำงาน” เพื่อกล่าวถ้อยค่านัยแฝงในเชิงล้อเลียนและประชดการปฏิบัติหน้าที่ของผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานครที่ยังไม่สามารถจัดการปัญหาแผงลอยและขอทานได้ เช่นเดียวกับตัวอย่าง (8) เป็นการนำชื่อเพลงเฟซบุ๊ก “เฮ้ย นัมนพุตบาทไทยแลนด์” มากล่าวซ้ำปัญหาดังกล่าวในเชิงล้อเลียน

1.5 การกล่าวถ้อยค่านัยแฝงแบบความหมายเป็นนัยตามชนบ (conventionalized ironic implicature) หมายถึง การใช้คำวิเศษณ์ในการกล่าว เช่น วิเศษ ประเสริฐ ปากดี ตัวดี สวยเต็มประดา (Panpoothong, 1996) เพื่อสื่อความหมายตรงข้ามกับรูปภาษา ทั้งนี้ผู้วิจัยเห็นว่าต้องใช้บริบทมาพิจารณาความหมายที่ผู้แสดงความคิดเห็นต้องการสื่อ พบทั้งหมด 31 ถ้อยคำ คิดเป็นร้อยละ 4.6 ดังตัวอย่างที่แอดมินเพจนำเสนอปัญหาแผงลอยบนทางเท้าแถวเขตคลองเตย ที่ตั้งขายสองฝั่งจนเหลือทางเดินแคบ ๆ ให้ประชาชนเดินผ่าน จึงมีผู้ใช้เฟซบุ๊กแสดงความคิดเห็นว่า (9) “แจ่ว ๆ” (3 พ.ย. 65) และตัวอย่างการแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับปัญหาการตั้งแผงลอยขายของบนถนนสี่ลม ทำให้กีดขวางการสัญจรทั้งบนถนนและบนทางเท้าว่า (10) “ผู้ว่าเก่งคะ” (25 พ.ย. 65)

จากตัวอย่าง (9) เป็นการใช้คำวิเศษณ์ “แจ่ว ๆ” มากล่าวแสดงความคิดเห็น เมื่อพิจารณาตามรูปภาษา เป็นการกล่าวถ้อยค่านัยแฝงที่สื่อความหมายด้านบวกโดยใช้ในสถานการณ์ไม่เป็นทางการ หมายถึง ดีเยี่ยม (ราชบัณฑิตยสถาน, 2556: 340) เช่นเดียวกับตัวอย่าง (10) ถ้อยคำว่า “เก่ง” เมื่อพิจารณาตามรูปภาษาเป็นการกล่าวถ้อยคำชมการทำงานของผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานคร แต่เมื่อพิจารณาบริบทข้อความและรูปภาพประกอบทำให้ทราบว่าถ้อยคำ “แจ่ว ๆ” และ “เก่ง” เป็นถ้อยคำที่สื่อความหมายตรงกันข้ามกับรูปภาษา แสดงให้เห็นว่าผู้แสดงความคิดเห็นไม่ได้กล่าวชมอย่างจริงใจ

1.6 การใช้ระดับภาษาที่ไม่เหมาะสม (inappropriate language) หมายถึง การใช้ระดับภาษาที่ไม่เหมาะสมกับสถานภาพของผู้ที่กล่าวถึง เป็นอีกลักษณะหนึ่งที่ทำให้ทราบว่าผู้แสดงความคิดเห็นกำลังใช้ถ้อยคำนัยผกผัน พบทั้งหมด 15 ถ้อยคำ คิดเป็นร้อยละ 2.2 ดังตัวอย่างที่แอดมินเพจนำเสนอปัญหาการวางของและจอดรถจักรยานยนต์บนทางเท้าในซอยสุขุมวิท 39 จนประชาชนไม่สามารถสัญจรได้ จึงมีผู้ใช้เฟซบุ๊กท่านหนึ่งแสดงความคิดเห็นว่า (11) “ไอโซ พวกเข่าขับรถผ่านไม่ใส่ใจหรอก ลองชวนท่านผู้หลักผู้ใหญ่ ผู้ใหญ่มาเคียด โดยไม่ต้องแจ้ง**หมายเหตุการดูครับ**” (30 พ.ย. 65)

จากตัวอย่าง (11) ถ้อยคำนัยผกผัน “หมายเหตุการ” เป็นการใช้ระดับภาษาที่ไม่เหมาะสมกับผู้ที่เกี่ยวข้อง

เนื่องจากถ้อยคำ “หมายเหตุการ” เป็นเอกสารแจ้งกำหนดขั้นตอนของงานพระราชพิธีโดยเฉพาะ ซึ่งต้องอ้างพระบรมราชโองการของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว และเจ้าหน้าที่ต้องนำหมายเหตุการดังกล่าวเสนอนายกรัฐมนตรีลงนามรับสนองพระบรมราชโองการเพื่อให้ถูกต้องตามรัฐธรรมนูญ ดังนั้นบุคคลที่ผู้แสดงความคิดเห็นกล่าวถึงเป็นบุคคลธรรมดาจึงไม่สามารถใช้คำว่า “หมายเหตุการ” ได้ ทำให้ทราบว่าผู้แสดงความคิดเห็นกำลังใช้ถ้อยคำนัยผกผันเพื่อสื่อความหมายประชดประชัน

จากผลการวิจัยถ้อยคำนัยผกผันที่พิจารณาตามลักษณะการใช้ แสดงเป็นตารางสรุปความถี่และค่าร้อยละการปรากฏใช้ถ้อยคำนัยผกผัน ระหว่างเดือนตุลาคม 2565 ถึงเดือนธันวาคม 2565 ได้ดังนี้

ตารางที่ 1 ตารางแสดงความถี่และค่าร้อยละถ้อยคำนัยผกผันที่พิจารณาตามลักษณะการใช้

ลักษณะการใช้ถ้อยคำนัยผกผัน	จำนวนถ้อยคำนัยผกผัน	ร้อยละ
การกล่าวเน้นให้เกินจริง	248	36.6
การกล่าวถึงสิ่งที่เป็นไปไม่ได้หรือไม่สมเหตุผล	179	26.4
การวางถ้อยคำที่มีความหมายขัดแย้งไว้คู่กัน	119	17.6
การใช้ถ้อยคำแบบเสียงสะท้อนกลับ	86	12.7
การกล่าวถ้อยคำนัยผกผันแบบความหมายเป็นนัยตามชนบ	31	4.6
การใช้ระดับภาษาที่ไม่เหมาะสม	15	2.2
รวม	678	100

จากตารางที่ 1 แสดงให้เห็นว่า พบลักษณะการใช้ถ้อยคำนัยผกผันด้วยการกล่าวเน้นให้เกินจริงมากที่สุด จำนวน 248 ถ้อยคำ คิดเป็นร้อยละ 36.6 รองลงมา คือ การกล่าวถึงสิ่งที่เป็นไปไม่ได้หรือไม่สมเหตุผล จำนวน 179 ถ้อยคำ คิดเป็นร้อยละ 26.4 การวางถ้อยคำที่มีความหมายขัดแย้งไว้คู่กัน จำนวน 119 ถ้อยคำ คิดเป็นร้อยละ 17.6 การใช้ถ้อยคำแบบเสียงสะท้อนกลับ จำนวน 86 ถ้อยคำ คิดเป็นร้อยละ 12.7 การกล่าวถ้อยคำนัยผกผันแบบความหมายเป็นนัยตามชนบ จำนวน 31 ถ้อยคำ คิดเป็นร้อยละ 4.6 และการใช้ระดับภาษาที่ไม่เหมาะสมพบน้อยที่สุด จำนวน 15 ถ้อยคำ คิดเป็นร้อยละ 2.2

2. ถ้อยคำนัยผกผันที่พิจารณาตามกลุ่มวัจนกรรม ผู้วิจัยได้นำกลุ่มวัจนกรรมมาพิจารณาลักษณะถ้อยคำนัยผกผันที่ใช้ในการแสดงความคิดเห็นผ่านเพจเฟซบุ๊ก “เฮ้ย นีมันฟุตบอลไทยแลนด์” เนื่องจากถ้อยคำนัยผกผันเป็นส่วนหนึ่งของวัจนกรรมต่าง ๆ ที่ละเมิดเงื่อนไขความจริงใจ ตามที่ผู้วิจัยได้นำเสนอไว้ข้างต้น ผลการวิเคราะห์ถ้อยคำนัยผกผัน 678 ถ้อยคำ จำแนกถ้อยคำนัยผกผันตามกลุ่มวัจนกรรมได้ 4 กลุ่ม เรียงลำดับจากมากไปหาน้อยได้ดังนี้

2.1 ถ้อยคำนัยผกผันในกลุ่มวัจนกรรมบอกกล่าว (Representatives) หมายถึง วัจนกรรมที่ผู้แสดงความคิดเห็นไม่ได้กล่าวเพื่อบอกเล่าหรือนำเสนอเรื่องราวต่าง ๆ ให้ผู้อ่านได้รับรู้อย่างจริงจัง เช่น การบอกเล่า การรายงาน กล่าวคือ ผู้แสดงความคิดเห็นไม่ได้เชื่อในสิ่งที่ตนแสดงความคิดเห็น และไม่ได้ต้องการให้ผู้อ่านเชื่อเช่นนั้น ซึ่งเป็นการละเมิดเงื่อนไขความจริงใจของวัจนกรรมบอกกล่าวเพื่อประชดประชันไปยังบุคคลที่กล่าวถึง จากการวิเคราะห์พบ 479 ถ้อยคำ คิดเป็นร้อยละ 70.6 ดังตัวอย่างที่แอดมินเพจนำเสนอปัญหาการจอดรถจอดกีดขวางทางเดินบนทางเท้าบริเวณถนนบรรทัดทอง เขตปทุมวัน จึงมีผู้ใช้เฟซบุ๊กแสดงความคิดเห็นว่า (12) “**แถบนั้นเขตปกครองพิเศษมั่งครับแอด**” ยิ่งเข้าไปซอยแถว ๆ นั้นหลายซอย อยู่สามล้อยัดทั้งถนนและฟุตบอลหมดเลย” และ (13) “ตำรวจไม่รู้เทศกิจ ไม่เห็น” (11 ต.ค. 65)

จากตัวอย่าง (12) ถ้อยคำที่ขีดเส้นใต้เป็นวัจนกรรมการบอกกล่าวตามรูปประโยค แต่เมื่อพิจารณาบริบทประกอบจะเห็นว่าเป็นการละเมิดเงื่อนไขความจริงใจของผู้แสดงความคิดเห็น โดยไม่ได้เชื่อตามสิ่งที่ตนกล่าว ในที่นี้จากรูปประโยคผู้แสดงความคิดเห็นไม่ได้บอกอย่างจริงจังว่าพื้นที่แถบนั้นเป็นเขตการปกครอง

พิเศษที่ได้รับการยกเว้นให้จอตระยณต์บนทางเท้าได้อย่างถูกต้องตามกฎหมายจริง ๆ แต่จงใจละเมิดความจริงใจของวัจนกรรมการบอกกล่าวด้วยการประชดประชันบุคคลที่ทำผิดพระราชบัญญัติจราจรทางบกวมถึงเจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้อง ส่วนตัวอย่าง (13) เป็นการละเมิดเงื่อนไขความจริงใจในการบอกกล่าวเช่นเดียวกัน โดยผู้แสดงความคิดเห็นไม่ได้กล่าวบอกเล่าตามความเป็นจริงว่าตำรวจไม่รู้ และเทศกิจไม่เห็นการจอตระกิดขวางทางเดินบนทางเท้า แต่จงใจประชดประชันการปฏิบัติหน้าที่ของบุคคลที่มีอำนาจในการจัดการพื้นที่ดังกล่าว

2.2 ถ้อยค่านัยผกผันในกลุ่มวัจนกรรมการชี้แนะ (Directives) หมายถึง วัจนกรรมที่ผู้แสดงความคิดเห็นไม่ได้ต้องการกล่าวเพื่อให้ผู้อ่านหรือบุคคลที่กล่าวถึงกระทำการสิ่งใดสิ่งหนึ่ง เช่น การถามแต่ไม่ต้องการคำตอบ การแนะนำแต่ไม่ต้องการให้ผู้อ่านทำตาม การขอร้องแต่ไม่ต้องการให้ผู้อ่านทำให้ กล่าวได้ว่าเป็นการละเมิดเงื่อนไขความจริงใจที่สื่อความหมายตรงข้ามกับรูปประโยค จากการวิเคราะห์พบ 175 ถ้อยคำ คิดเป็นร้อยละ 25.8 ดังตัวอย่างที่แอดมินเพจนำเสนอปัญหาถึงขยะบนทางเท้าที่มีแต่โครงเหล็กวางถึงขยะ แต่ไม่ถึงขยะอยู่ในนั้น จึงมีผู้ใช้เฟซบุ๊กแสดงความคิดเห็นว่า (14) **“ตำแหน่งผู้ว่าเรามีไว้ให้ทำอะไรหรือ หรือแค่ปลูกต้นไม้ และไล่ฟัด สนับสนุนแม่ค้าตั้งร้านบนฟุตบาทอย่างนั้นหรือ ขอถามเป็นความรู้ค่ะ”** (31 ธ.ค. 65) และตัวอย่างการแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับปัญหาเสาไฟฟ้าหลายต้นที่ตั้งเรียงรายอยู่กลางฟุตบาทว่า (15) **“เสากับแผงลอยอย่างไหนเกะกะเดินยากกว่ากัน”** (19 ธ.ค. 65)

จากตัวอย่าง (14) ถ้อยคำที่ขีดเส้นใต้เป็นวัจนกรรมการถามตามรูปประโยค แต่เมื่อพิจารณาบริบทข้อความและรูปภาพประกอบทำให้ทราบเจตนาว่าเป็นการละเมิดเงื่อนไขความจริงใจของการถาม กล่าวคือผู้แสดงความคิดเห็นไม่ได้ต้องการถามเพื่อให้ได้คำตอบว่าตำแหน่งผู้ว่าราชการกรุงเทพฯ ทำอะไร แต่ต้องการประชดประชันการทำงานของผู้ว่าราชการกรุงเทพฯ เช่นเดียวกับตัวอย่าง (15) เป็นวัจนกรรมการถามตามรูปประโยค แต่เมื่อพิจารณาบริบทประกอบทำให้ทราบเจตนาว่าผู้แสดงความคิดเห็นไม่ได้ต้องการถามเช่นนั้นจริง ๆ แต่เป็นประชดประชันในการถาม ซึ่งตามความเป็นจริงแล้วทั้งเสาไฟฟ้าและแผงลอย เป็นสิ่งที่กีดขวางทางเดินบนทางเท้าเช่นเดียวกัน

2.3 ถ้อยค่านัยผกผันในกลุ่มวัจนกรรมแสดงความรู้สึก (Expressives) หมายถึง วัจนกรรมที่ผู้แสดงความคิดเห็นไม่ได้ต้องการกล่าวเพื่อสื่ออารมณ์ ความรู้สึก หรือสภาวะทางจิตใจ เช่น การขอบคุณ การแสดงความยินดี การขอโทษอย่างแท้จริง จากการวิเคราะห์พบ 20 ถ้อยคำ คิดเป็นร้อยละ 2.9 ดังตัวอย่างที่

แอดมินเพจนำเสนอปัญหา ทางเท้าที่เต็มไปด้วยสิ่งขีดขวาง ทำให้คนพิการต้องเข็นรถเข็นลงบนถนนสัญจรร่วมกับรถยนต์ จึงมีผู้ใช้เฟซบุ๊กแสดงความคิดเห็นว่า (16) **“ขอบคุณผู้ว่าฯ มากที่คืนทางเท้าให้กับพ่อค้าแม่ค้า”** และ (17) **“ขอบคุณผู้ว่าฯ กทม. ครับ ที่ทำให้ฟุตบาทเป็นที่ขายของไปแล้ว”** (11 พ.ย. 65)

จากตัวอย่าง (16) และ (17) ถ้อยคำที่ขีดเส้นใต้เป็นวัจนกรรมการขอบคุณตามรูปประโยค แต่เมื่อพิจารณาข้อความถัดไปทำให้ทราบเจตนาว่าเป็นการละเมิดเงื่อนไขความจริงใจของการขอบคุณ กล่าวคือ ผู้แสดงความคิดเห็นไม่ได้ต้องการขอบคุณผู้ว่าราชการกรุงเทพฯ อย่างจริงใจ แต่ต้องการประชดประชันนโยบายการให้โอกาสทางการค้าของผู้ค้าแผงลอยของผู้ว่าราชการกรุงเทพฯ

2.4 ถ้อยค่านัยผกผันในกลุ่มวัจนกรรมผูกมัด (Commissives) หมายถึง วัจนกรรมที่ผู้แสดงความคิดเห็นไม่ได้ต้องการกล่าวเพื่อผูกมัดการกระทำของตนเองในอนาคตอย่างแท้จริง เช่น การสัญญา การเสนอให้ การปฏิญาณตน กล่าวคือผู้แสดงความคิดเห็นไม่ได้มีความตั้งใจจริงที่จะทำตามสิ่งที่ตนได้กล่าวไว้ จากการวิเคราะห์พบ 4 ถ้อยคำ คิดเป็นร้อยละ 0.6 ดังตัวอย่างที่แอดมินเพจนำเสนอภาพทางเท้าบนถนนสีลมที่สะอาดและเรียบร้อย เนื่องมาจากการจัดการพื้นที่เพื่อต้อนรับการประชุมเอเปค ระหว่างวันที่ 18-19 พ.ย. 65 จึงมีผู้ใช้เฟซบุ๊กแสดงความคิดเห็นว่า (18) **“ถ้าความสะอาดและเรียบร้อยได้ขนาดนี้ ผมจะชื่นชมทุกวันเลย”** (21 พ.ย. 65) และตัวอย่างการแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับการจัดระเบียบแผงลอยบนทางเท้าที่ขายในย่านพร้อมพงษ์ โดยเจ้าหน้าที่ได้ย้ายแผงลอยไปตั้งอยู่ฝั่งเดียวกันเพื่อความเป็นระเบียบว่า (19) **“จะรอดูตอนเทศกาลกลับ”** (18 ต.ค. 65)

จากตัวอย่าง (18) และ (19) ถ้อยคำที่ขีดเส้นใต้เป็นวัจนกรรมการสัญญาตามรูปประโยค แต่เมื่อพิจารณาบริบทข้อความและรูปภาพประกอบทำให้ทราบเจตนาว่าผู้แสดงความคิดเห็นละเมิดเงื่อนไขความจริงใจของการสัญญาที่จะทำในอนาคต กล่าวคือผู้แสดงความคิดเห็นไม่ได้มีความตั้งใจจริงที่จะปฏิบัติตามคำสัญญาที่กล่าวไว้ว่า “จะชื่นชมทุกวัน” และ “จะรอดู” แต่ต้องการประชดประชัน เย้ยหยันการทำงานของหน่วยงานที่เกี่ยวข้องว่าไม่มีทางทำให้ถนนสีลมสะอาดและเรียบร้อยได้ทุกวัน เช่นเดียวกับการจัดการปัญหาแผงลอยกีดขวางทางเดินบนทางเท้าในย่านพร้อมพงษ์ ที่เป็นระเบียบต่อเมื่อมีเจ้าหน้าที่กำกับดูแลอยู่เท่านั้น

จากผลการวิจัยถ้อยค่านัยผกผันที่พิจารณาตามกลุ่มวัจนกรรม แสดงเป็นตารางสรุปความถี่และคำร้อยละถ้อยค่านัยผกผันที่พิจารณาตามกลุ่มวัจนกรรม ระหว่างเดือนตุลาคม 2565 ถึงเดือนธันวาคม 2565 ได้ดังนี้

ตารางที่ 2 ตารางแสดงความถี่และค่าร้อยละถ้อยคำนัยผกผันที่พิจารณาตามกลุ่มวัจนกรรม

ถ้อยคำนัยผกผันตามกลุ่มวัจนกรรม	จำนวนถ้อยคำนัยผกผัน	ร้อยละ
ถ้อยคำนัยผกผันในกลุ่มวัจนกรรมการบอกกล่าว	479	70.6
ถ้อยคำนัยผกผันในกลุ่มวัจนกรรมการชี้แนะ	175	25.8
ถ้อยคำนัยผกผันในกลุ่มวัจนกรรมแสดงความรู้สึก	20	2.9
ถ้อยคำนัยผกผันในกลุ่มวัจนกรรมการผูกมัด	4	0.6
ถ้อยคำนัยผกผันในกลุ่มวัจนกรรมการประกาศ	0	0
รวม	678	100

จากตารางที่ 2 แสดงให้เห็นว่า พบการใช้ถ้อยคำนัยผกผันที่สัมพันธ์กับกลุ่มวัจนกรรมในกลุ่มวัจนกรรมการบอกกล่าวมากที่สุด จำนวน 479 ถ้อยคำ คิดเป็นร้อยละ 70.6 รองลงมาคือ ถ้อยคำนัยผกผันในกลุ่มวัจนกรรมการชี้แนะ จำนวน 175 ถ้อยคำ คิดเป็นร้อยละ 25.8 ถ้อยคำนัยผกผันในกลุ่มวัจนกรรมแสดงความรู้สึก จำนวน 20 ถ้อยคำ คิดเป็นร้อยละ 2.9 ถ้อยคำนัยผกผันในกลุ่มวัจนกรรมการผูกมัด จำนวน 4 ถ้อยคำ คิดเป็นร้อยละ 0.6 ส่วนกลุ่มวัจนกรรมการประกาศ ไม่ปรากฏการใช้ถ้อยคำนัยผกผัน

สรุปและอภิปรายผล

จากการศึกษาถ้อยคำนัยผกผันที่ใช้ในการแสดงความคิดเห็นผ่านเพจเฟซบุ๊ก “เฮ้ย นีมันฟุตบอลไทยแลนด์” พบการใช้ถ้อยคำนัยผกผัน จำนวน 678 ถ้อยคำ โดยแบ่งการพิจารณาเป็น 2 ประเภท ได้แก่ ถ้อยคำนัยผกผันที่พิจารณาตามลักษณะการใช้ และถ้อยคำนัยผกผันที่พิจารณาตามกลุ่มของวัจนกรรม ถ้อยคำนัยผกผันที่พิจารณาตามลักษณะการใช้ พบ 6 ลักษณะ เรียงลำดับจากมากไปน้อย ได้แก่ 1) การกล่าวเน้นให้เกินจริง 2) การกล่าวถึงสิ่งที่เป็นไปไม่ได้หรือไม่สมเหตุสมผล 3) การวางถ้อยคำที่มีความหมายขัดแย้งไว้คู่กัน 4) การใช้ถ้อยคำแบบเสียงสะท้อนกลับ 5) การกล่าวถ้อยคำนัยผกผันแบบความหมาย เป็นนัยตามชนบ และ 6) การใช้ระดับภาษาที่ไม่เหมาะสม ด้านถ้อยคำนัยผกผันที่พิจารณาตามกลุ่มของวัจนกรรม พบ 4 กลุ่ม เรียงลำดับจากมากไปน้อย ได้แก่ 1) กลุ่มวัจนกรรมการบอกกล่าว 2) กลุ่มวัจนกรรมการชี้แนะ 3) กลุ่มวัจนกรรมแสดงความรู้สึก และ 4) กลุ่มวัจนกรรมการผูกมัด การวิเคราะห์ถ้อยคำนัยผกผันที่พิจารณาตามลักษณะการใช้ พบถ้อยคำนัยผกผันที่กล่าวเน้นเกินจริงมากที่สุด ด้วยวิธีการเปรียบเทียบเกินจริง ปริมาณเกินจริง ระยะเวลาที่เกินจริง ซึ่งผลการวิจัยนี้ไม่สอดคล้องกับการศึกษาของ อรกัญญา อนันต์ทรัพย์สุข (2559) ที่ศึกษาถ้อยคำนัยผกผันในการแสดงเดี่ยวไมโครโฟนครั้งที่ 7-10 ของอดัม แต่พานิช ผลการวิจัยพบว่า อดัม มักใช้ถ้อยคำนัยผกผันโดยการกล่าวถึงสิ่งที่เป็นไปไม่ได้หรือไม่สมเหตุสมผลเพื่อสร้างความตลกขบขันเป็นจำนวนมากที่สุด ในประเด็นนี้ผู้วิจัยมองว่า

วัตถุประสงค์ของการใช้ถ้อยคำนัยผกผันของอดัม แต่พานิช ใช้เพื่อสร้างความบันเทิงเป็นหลัก ดังนั้นหลักการทำให้ตลกโดยการกล่าวถึงสิ่งที่เป็นไปไม่ได้หรือไม่สมเหตุสมผลสัมพันธ์กับทฤษฎีอารมณ์ขันด้านความไม่เข้ากัน (Incongruity theory) ที่ผู้วิจัยนำมาใช้เป็นแนวทางในการวิเคราะห์ร่วมด้วย ในขณะที่ถ้อยคำนัยผกผันที่ใช้ในการแสดงความคิดเห็นผ่านเพจเฟซบุ๊ก “เฮ้ย นีมันฟุตบอลไทยแลนด์” ของผู้วิจัย เป็นการกล่าวถึงปัญหาของทางเท้าเป็นหลัก ทั้งทางเท้าเสียหาย ยานพาหนะที่จอดบนทางเท้า แผงลอยที่ตั้งกีดขวางทางเดินบนทางเท้า และสายไฟบนเสาไฟฟ้าที่กีดขวางทางเดิน ดังนั้นผู้แสดงความคิดเห็นจึงต้องใช้ถ้อยคำนัยผกผันที่กล่าวเน้นให้เกินจริงเพื่อสื่อไปถึงบุคคลที่มีความเดือดร้อนร่วมกัน โดยเฉพาะผู้ที่มีหน้าที่รับผิดชอบในการแก้ไขปัญหาทางเท้าเห็นภาพที่เกิดจากการกล่าวเกินจริงทางอ้อมว่าเป็น “เรื่องใหญ่” ที่ควรได้รับการแก้ปัญหาอย่างเร่งด่วน ส่วนการใช้ระดับภาษาที่ไม่เหมาะสมของถ้อยคำนัยผกผันพบน้อยที่สุด เนื่องจากบุคคลที่ผู้แสดงความคิดเห็นกล่าวถึงคือ ผู้ว่าราชการกรุงเทพฯ ท่านปัจจุบันมีสถานะภาพที่เหนือกว่า ดังนั้นจึงไม่จำเป็นต้องใช้ระดับภาษาที่ไม่เหมาะสมจำนวนมาก แตกต่างจากงานวิจัยของ อรกัญญา อนันต์ทรัพย์สุข (2559) ที่ไม่พบการใช้ระดับภาษาที่ไม่เหมาะสมในงานวิจัย ซึ่งผู้วิจัยมองว่าถ้อยคำนัยผกผันลักษณะนี้ผู้พูดมีเป้าหมายเพื่อประชดประชันคู่สนทนา จึงน่าจะพบการใช้ถ้อยคำในลักษณะนี้ในการสนทนาในชีวิตประจำวันมากกว่าจะพบในการแสดงเดี่ยวไมโครโฟน

ด้านถ้อยคำนัยผกผันที่พิจารณาตามกลุ่มของวัจนกรรม พบกลุ่มวัจนกรรมการบอกกล่าวมากที่สุด เนื่องจากถ้อยคำนัยผกผันที่ใช้ในการแสดงความคิดเห็นผ่านเพจเฟซบุ๊ก “เฮ้ย นีมันฟุตบอลไทยแลนด์” ใช้เพื่อบอกกล่าวเรื่องราวและรายงานปัญหาที่เกิดบนทางเท้า แต่เป็นการบอกกล่าวแบบละเมียดเมื่อนไขความจริงใจของวัจนกรรมเพื่อสื่อว่าผู้แสดงความคิดเห็นไม่ได้เชื่อในสิ่งที่ตนแสดงความคิดเห็นตามรูปภาพที่ปรากฏ และไม่ได้ต้องการให้ผู้อ่านเชื่อเช่นนั้น ซึ่งการบอกกล่าวในเรื่องที่เป็นจริงให้มีลักษณะไม่เป็นจริงเป็นการป้องกันตนเองของผู้แสดงความคิดเห็นที่สามารถบอกรับความรับผิดชอบต่อสิ่งที่ต้องการสื่อว่าตนหมายความว่าตามรูปภาพ

ในขณะที่กลุ่มงานกรรมการผู้จัดทำน้อยที่สุด อีกทั้งไม่พบกลุ่มงานกรรมการประกาศ ผลการวิจัยดังกล่าวสอดคล้องกับงานวิจัยของ ศิระวัชร กาวิละนันท์ (2564) ที่ศึกษาถ้อยคำนัยผกผันที่ใช้แสดงความคิดเห็นผ่านเฟซบุ๊กกรณีข่าวรักสามเส้าในวงการบันเทิงกับการระรานทางไซเบอร์ : การศึกษาตามแนววจนปฏิบัติศาสตร์ที่พบงานกรรมในกลุ่มบอกกล่าวมากที่สุด และพบงานกรรมกลุ่มผู้จัดทำน้อยที่สุดเช่นกัน สาเหตุอาจเป็นเพราะผู้ใช้เฟซบุ๊กต้องการประชดประชันและแสดงความรู้สึกลึกผ่านการบอกเล่า มากกว่าการสัญญาที่จะผู้จัดทำตนเองต่อพฤติกรรมหรือผลงานของบุคคลที่กล่าวถึง

ประเด็นหนึ่งที่ผู้วิจัยสังเกตพบว่า แอดมินเพจเฟซบุ๊ก “เอ้ย นีมันฟุตบอลไทยแลนด์” ใช้ถ้อยคำนัยผกผันนำเสนอปัญหาทางเท้าไม่มากนัก ส่วนมากใช้ถ้อยคำที่เป็นการบริภาษและการกล่าวตรงไปตรงมาเพื่อรายงานปัญหาทางเท้าและโจมตีบุคคลที่เป็นเป้าหมาย ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่าแอดมินเพจเป็นผู้ที่มีหน้าที่โดยตรงในการนำเสนอปัญหาทางเท้าที่ได้ประสบด้วยตนเองจริง รวมถึงเป็นบุคคลที่ต้องแสดงตัวตนในการสื่อสารเพื่อยืนยันให้ผู้รับสารมั่นใจว่าเรื่องที่กล่าวเป็นข้อเท็จจริง เชื่อถือได้ ทำให้การนำเสนอปัญหาทางเท้ากล่าวอย่างตรงไปตรงมาได้อย่างอิสระ ในขณะที่การแสดงความคิดเห็นของผู้ที่มาร่วมแสดงความคิดเห็นมีทั้งแสดงตัวตนและไม่แสดงตัวตนในการสื่อสาร รวมทั้งไม่ได้มีหน้าที่โดยตรงในการนำเสนอปัญหาทางเท้า จึงต้องใช้ถ้อยคำผกผันเพื่อแสดงความคิดเห็นแบบอ้อมเพื่อสร้างความกำกวมทางภาษา และบอกปิดความรับผิดชอบโดยอ้างว่าตนหมายความว่าตามรูปภาษาเท่านั้น นับว่าเป็นกลวิธีสื่อเจตนาเพื่อให้เกิดการปรับปรุงทางเท้าในกรุงเทพมหานครให้ดีขึ้นของผู้แสดงความคิดเห็นได้อย่างมีประสิทธิภาพ

ข้อเสนอแนะ

1. ศึกษาปัญหาทางเท้าในพื้นที่ที่นอกเหนือจากกรุงเทพมหานคร ซึ่งอาจพบปัญหาทางเท้าและการใช้ถ้อยคำนัยผกผันที่ชัดเจนมากยิ่งขึ้น
2. ศึกษาและเปรียบเทียบถ้อยคำนัยผกผันในการแสดงความคิดเห็นผ่านเฟซบุ๊กในเพจอื่น ๆ ที่เกี่ยวกับประเด็นคุณภาพชีวิตขั้นพื้นฐานของประชาชน

เอกสารอ้างอิง

ณัฐพร พานโพธิ์ทอง. (2556). **วาทกรรมวิเคราะห์เชิงวิพากษ์ตามแนวภาษาศาสตร์ : แนวคิดและการนำมาศึกษาวาทกรรมในภาษาไทย**. กรุงเทพมหานคร: โครงการเผยแพร่ผลงานวิชาการ คณะอักษรศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

พระราชบัญญัติจราจรทางบก พ.ศ. 2522. **ราชกิจจานุเบกษา**. เล่มที่ 96, 8 ฉบับพิเศษ (29 มกราคม): 1-51.

ราชบัณฑิตยสถาน. (2556). **พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2554**. (พิมพ์ครั้งที่ 2). กรุงเทพมหานคร: ราชบัณฑิตยสถาน.

วรินทร์ จารุพุทธิกร. (2557). **การศึกษาภูมิทัศน์บนทางเท้าของย่านพาณิชย์กรรม กรณีศึกษา: ทางเท้าย่านสยามสแควร์**. การค้นคว้าอิสระหลักสูตรภูมิสถาปัตยกรรมศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยศิลปากร.

ศิระวัชร กาวิละนันท์. (2564). ถ้อยคำนัยผกผันที่ใช้แสดงความคิดเห็นผ่านเฟซบุ๊กกรณีข่าวรักสามเส้าในวงการบันเทิงกับการระรานทางไซเบอร์ : การศึกษาตามแนววจนปฏิบัติศาสตร์. **วารสารมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยนเรศวร**. 18(1): 103-116.

สำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ และศูนย์บริการวิชาการแห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย. คู่มือแนวทางการวางแผนพัฒนาเมืองในอนาคตให้น่าอยู่อย่างยั่งยืน. [online]. เข้าถึงได้จาก : https://www.nesdc.go.th/ewt_w3c/ewt_dl_link.php?nid=12010. 2566.

อรศัญญา อนันต์ทรัพย์สุข. (2559). **ถ้อยคำนัยผกผันในการแสดงเดี่ยวไมโครโฟนครั้งที่ 7-10 ของอุดม แต่พานิช**. วิทยานิพนธ์ปริญญาอักษรศาสตรมหาบัณฑิต จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

อรวิ บุณนาค. (2562). **กลวิธีทางภาษาในการประกอบสร้างภาพลักษณ์องค์กรธุรกิจ ในภาวะวิกฤตผ่านเฟซบุ๊กองค์กร**. วิทยานิพนธ์ปริญญาอักษรศาสตรดุษฎีบัณฑิต มหาวิทยาลัยศิลปากร.

Attardo, Salvatore. (2001). **Humorous Texts: Semantic and Pragmatic Analysis**. Berlin: Mouton de Gruyter.

Heverkate, H. (1990). A Speech Act Analysis of Irony. **Journal of pragmatics**. 14(1): 77-109.

Panpothong, N. (1996). **A pragmatic study of verbal irony in Thai**. Ph.D. Thesis (Linguistics), University of Hawai'i.

Searle, R. (1969). **Speech Acts**. Cambridge University Press.